

מס' שבת דף נ"ז ע"א – במה אשה יוצאה

ערה"ש סי' ש"ג סעי' כ'

וכלל גדול יש בזה: דבכל מה שהתירו לה חכמים לצאת כמו שנתבאר - יכולה להתירו ברשות הרבים ולא חיישינן שתשאנו ד' אמות, דכיון דחכמים אמרו שדבר זה מוכרחת להיות עליה - אם כן ממילא כשתתירו ברשות הרבים תחזור ותקשרנו. וכל שאסרו חכמים לצאת בו ברשות הרבים - אסור לצאת בו לחצר שאינה מעורבת, והכי איתא בגמרא (ס"ד:): "אמר רב: כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים - אסור לצאת בו לחצר, חוץ מכבול ופיאה נכרית, כדי שלא תתגנה על בעלה. רבי ענני בר ששון משמיה דרבי ישמעאל אמר: הכל ככבול", וכל התכשיטין מותרין בחצר,

- ופסקו הרי"ף והרמב"ם כרב. והטעם שגזרו גם לחצר - לאו גזירה לגזירה היא, דקים להו לרבנן דאם תצא בחצר - תצא גם ברשות הרבים (ר"ן ע"ש). וכתב הרמב"ם דהחצר הוא שאינה מעורבת דהוי ככרמלית, אבל בחצר מעורבת - מותר, וכל שכן בבית.

- והרמב"ן והרשב"א כתבו דלחצר מעורבת אסור, והוא הדין בבית, שהחכמים גזרו שלא תתקשט בהן כלל, דאם תתקשט בוודאי תצא לרשות הרבים.

- אבל ר"ת פסק כרבי ענני, דהכל ככבול ומותר בכל התכשיטין לצאת לחצר שאינה מעורבת כפי דיעה הראשונה.

ודע דלדברי האוסרים להתקשט אף בביתם - יש אוסרים להביא מפתח אפילו בחצר המעורבת אלא בידו ולא בחגורתו, שמא ישכח ויוציאנו לרשות הרבים, דכל מה שהאדם יצא דרך מלבוש יש לחוש שיוצא בו לרשות הרבים, מה שאין כן כשהדבר בידו, וכן בבית אסור בחגורתו מטעם זה.

ר"ן על הרי"ף (כ"ז ע"א)

אבל קשה הדבר על מה סמכו בדורות הללו שהנשים יוצאות לרשות הרבים בטבעת שאין עליה חותם

- והרב בעל התרומה ז"ל מלמד עליהן זכות לפי שעכשיו אין לנו רשות הרבים גמורה משום דבעינן שיהו המבואות מפולשין ורחבים שש עשרה אמה ושיהו ששים רבוא עוברים שם בכל יום ולפיכך כיון שאי אפשר לבא לידי איסור של תורה לא גזרינן דלמא שלפה ואתיא לאיתויי

- והך סברא לא מחוורא שלא מצינו שהזכירו חכמים ברשות הרבים דבעינן שיהו עוברים שם ששים רבוא בכל יום ואע"פ שרש"י ז"ל מפרש כן בהרבה מקומות אם איתא אי אפשר דלא משתמיט תלמודא לאדכורי הכי בחד דוכתא ועוד שחכמים סתם אסרו ולא נתנו דבריהם לשיעורין לחלק בין כפרים לעיירות גדולות אלא שעכשיו שנהגו בכך לא ישמעו למי שימחה בידן בכיוצא בזה הנח להן מוטב שיהו שוגגות ואל יהו מזידות:

תוס' ד"ה במה אשה

רמב"ם פי"ט מהל' שבת ה"ה

אשה שיצאה במחט נקובה חייבת והאיש פטור, ואיש שיצא במחט שאינה נקובה חייב והאשה פטורה מפני שהיא מתכשיטיה ואינה אסורה אלא גזרה שמא תראה לחברותיה, זה הכלל כל היוצא בדבר שאינו מתכשיטיו ואינו דרך מלבוש והוציאו כדרך שמוציאין אותו דבר חייב, וכל היוצא בדבר שהוא מתכשיטיו והיה רפוי ואפשר שיפול במהרה ויבא להביאו ברשות הרבים, וכן אשה שיצאת בתכשיטין שדרכה לשלוף אותן ולהראותן הרי אלו פטורין, וכל דבר שהוא תכשיט ואינו נופל ואין דרכה ו להראותו הרי זה מותר לצאת בו, לפיכך אצעדה שמניחין אותה בזרוע או בשוק ז יוצאין בה בשבת והוא שתהיה דבוקה לבשר ולא תשמט וכן כל כיוצא בזה.

שו"ע סי' ש"ג סעי' י"ח

כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים, אסור לצאת בו לחצר שאינה מערבת, חוץ מכבול ופאה נכרית דהיגו קליעת שער שקלעה בתוך שעה. ויש אומרים דכל שאסרו לצאת בו, אפלו להתקשט בו בבית אסור, וכל שכן לצאת בו לחצר המערבת, חוץ מכבול ופאה נכרית. ויש אומרים שהכל מתיר לצאת בו בחצר, אפלו אינה מערבת. והאדנא, נשי דידן נהגו לצאת בכל תכשיטין. ויש שאמרו דמדינא אסורות, אלא שפיון שלא ישמעו, מוטב שיהיו שוגגות ואל יהיו מזידות. ויש שלמדו עליהם זכות לומר שהן נוהגות כן על פי סברה אחרונה שפתיבתי שלא אסרו לצאת בתכשיטין לחצר שאינה מערבת, והשתא דלית לן רשות הרבים גמור הנה כל רשות הרבים שלנו פרמלית ודינו כחצר שאינה מערבת, ומתיר. הגה: ויש אומרים עוד טעם להתיר דעכשיו שכיחי תכשיטין ויוצאין בהם אף בחל וליכא למיחש דילמא. שלפא ומחזיא כמו בימיהם שלא היו רגילים לצאת בהו רק בשבת ולא הוי שכיחי (תוס' פרק כ"ב והגהות אלפסי פרק במה אשה). ומיהו טבעת שיש עליה חותם לאשה ושאין עליה חותם לאיש, דתנן בה חייב חטאת, אף בכרמלית אסור אפלו לדין. והוא הדין לכל מאי דאתמר ביה חייב חטאת. ויש מי שאומר שבזמן הזה שנהגו האנשים לצאת בטבעת שאין עליה חותם, הרי זה להם כתכשיט, ושרי. ולפי זה אפשר דכיון שנהגו עכשו הנשים לצאת בטבעת שיש עליה חותם הרי הוא להן כתכשיט, ושרי. ומכל מקום צריך להזהיר לנשים שלא תצאנה אלא במחטים שהן צריכות להעמיד קשוריהן ולא יותר, כי בזה שאין להן תועלת בו ישמעו לנו.

ערה"ש סעי' כ"ב

ועדיין אינו מספיק דזה בנוי על השיטה דעכשיו לית לנו רה"ר מפני דבעינן ששים ריבוא אבל רבים וגדולים לא ס"ל כן כמ"ש בס"י שמ"ה ועוד הלא עתה יש עיירות גדולות בעולם שיש בהם ששים רבוא ולכן י"א טעם אחר משום דעכשיו שכיחי תכשיטין ויוצאין בהן אף בחול וליכא למיחש לשלפא ומחוי כמו בימיהם שלא היו רגילות לצאת בהן רק בשבת ולא הוי שכיחי ויש שכתבו דנשי דידן אינן מראות תכשיטיהן וטבעותיהן ויש להסביר הדבר דהנה בסעיף ט' נתבאר דכלילא שרי מטעם דמאן דרכה למיפק בכלילא אשה חשובה ואשה חשובה לא שלפא ומחוי ונשי דידן כולן חשובות הן ועוד טעם יש בזה לענ"ד דהנה ידוע דבימיהם היו הנשים יושבות בביתן ולא היו יוצאות תדיר לרחוב וכשיוצאות לפרקים היו יוצאות עטופות בסדיניהן וגם לא היה להם בתי כנסיות של נשים א"כ לא ראו זו את זו רק לפרקים ומעט שנכנסו אחת לבית חבירתה והיה דחש גדול שבפגען זו את זו בשבת בהלוכן ברחוב שלפי ומחוי אבל עכשיו הנשים הולכות הרבה תדיר ברחובות ובשווקים ונכנסות זו לזו בבתיהן ורואות זו את זו בבית הכנסת של נשים א"כ ממילא שיכולה להראות לה תכשיטיה בבתיהן ובבתי כנסיות ובוודאי שאין מדרכן לפשוט ברחוב תכשיט ולהראות לחברותיהן והרי אנו רואין בחוש שגם בחול ובי"ט אין עושות כן ולמה נחוש בשבת וזהו היתר נכון וברור:

ס' שש"כ

יב. כל דבר שנועד להיות לו לאדם תכשיט ונוי ממש. נוהגים לצאת בו לרשות הרבים (ג). ובלבד שלא יטלטלנו בידיו (נד) (וככל מקום נכון יצאה אם לכתחילה לא יסמוך (נה) על המנהג להקל בזה) (נו). ואילו דבר שהוא לצורך גופו של אדם וגם הוא נקרא בפ"י חז"ל בשם "תכשיט" (נז) משום שאינו בגדר מלבוש. כנ"ל סעיף יא. מותר לצאת בו לרשות הרבים גם לכתחילה. והוא שיוציאנו דרך שימוש. דהיינו כדרך שמוציאים אותו בימות החול (נח).

שר"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן קיא

ובדבר אם מותר לאיש ללבוש שעון על ידו בשבת ... כשלו בשו על גוף היד ממש יותר נוטה שנחשב לבישה ממש. וראיה מטבעת שיש עליה חותם לאיש שאין עליו איסור הוצאה אף שתשמישו הוא למלאכה שאסורה בשבת וכשיתקלקל החותם לא ילבישנו ומ"מ מותר, משום דכיון דהוא על גופו ממש הוא לבישה שאין בה איסור הוצאה אף שאינו תכשיט כלל ועיקר עשייתו הוא לתשמיש. וכן בי"ח כלים בשבת דף ק"כ נחשב סודר שבצוארו ופרש"י ותלוין ראשיו לפניו לקנח בו פיו ועיניו, וכוונת רש"י הוא שעיקר הליבישה לכך, דאם עיקרו לחמום לא היה נאסר אף שתלוין ראשיו שהם בטלין לעיקר הבגד אלא מפרש שעיקר הליבישה היא לתשמיש זה שיקנח פיו ועיניו בראשין התלוין ומ"מ כיון שנלבש על צוארו היא לבישה שמוותר. ולכן אף בשעון כשמלבישו על בשרו ממש הוא לבישה שיש להתיר אף שעיקר הליבישה הוא לתשמיש. אבל מ"מ אף שמטעם זה אין למחות באלו שנושאין אותו כשהוא לבוש על ידו ממש, ראוי לכל בן תורה וירא שמים שלא ללבושו בשבת כדי שלא יבואו להקל בכל שעון ושלא יבואו להקל בשעון זה להלבישו על הכתנת שהרבה לא ידעו להפריש וכן אני מצוה לתלמידי.